

37. Sinema ve Göç: *Almanya Acı Vatan* Filmini Kültürlerarası İletişim Bağlamında Duygusal Zekâ Parametreleriyle İrdelemek¹

Emre ERTÜRK²

APA: Ertürk, E. (2024). Sinema ve Göç: *Almanya Acı Vatan* Filmini Kültürlerarası İletişim Bağlamında Duygusal Zekâ Parametreleriyle İrdelemek. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 636-651. DOI: 10.29000/rumelide.1471526.

Öz

Bir sanat olarak sinema, hayatı ve insanı ele alan ve bunları kendine has anlatım unsurlarıyla insana yeniden sunan bir evren olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda yaşama dair insan zihninde yer edinen tüm olay ve olgular beyaz perdenin içerik hazinesinde yer bulmaktadır. Toplumsal yapıda önemli bir dinamik olan göç olgusu da bu açıdan sinemada sıklıkla ele alınan konular arasındadır. Göç alan, göç veren yerler ve göçle gelenlerle entegre sürecine dahil olan her birey, birçok değişimle de karşı karşıya kalmaktadır. Toplumsal ve bireysel olarak yaşanan değişim ve dönüşümlerin beyaz perdede yer bulması toplumsal yapıları okumak ve irdelemek adına da önem arz etmektedir. Bu bağlamda göç olgusunun bir başarı hikayesine ya da bir trajediye dönüşme sürecine etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında bireyin uyum, etkili iletişim ve sürdürülebilir entegrasyonuna direkt etki eden duygusal zekâ olgusu ön plana çıkmaktadır. Duygusal zekâ kavramı, gazeteci Daniel Goleman'ın 1995 yılında yayınladığı *Duygusal Zekâ* adlı kitapla kavramsallaştırılmış, “bireysel motivasyonu artırabilme ve dürtülerin kontrol edilebilmesi” olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede, yönetmen Şerif Gönen'in 1979 yapımı *Almanya Acı Vatan* filmi, göç eden Türklerin Almanya'daki deneyimlerini, acılarını ve beklentilerini konu alan bir film olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürlerarası iletişim bağlamında birçok olay örneğini barındıran, Türk göçmenlerin yaşadıkları problemleri ele alan film, duygusal zekanın entegrasyon sürecinde üstlendiği rolü de gözler önüne sermektedir. Bu çalışmada da Almanya Acı Vatan filminin Türk göçmenleri nasıl ele aldığı, kadın-erkek göçmen karakterlerin toplumsal entegrasyon sürecinde duygusal zekalarını ve bunu temel alan davranışlarını nasıl sergiledikleri irdelenmektedir. İrdeleme, Goleman'ın belirlediği duygusal zekâ parametreleri ile yapılmış olup, elde edilen sonuçlar göçmen kimliğindeki bireylerin en az sayısal zekâ kadar duygusal zekaya da sahip olmaları gerektiğinin altını çizmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Göç, Türk Sineması, Duygusal Zekâ

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %12

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 04.03.2024-**Kabul Tarihi:** 20.04.2024-**Yayın Tarihi:** 21.04.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1471526

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Öğr. Gör. Dr. Kastamonu Üniversitesi, / Lect. Dr., Kastamonu University (Kastamonu, Türkiye), emreerturk@kastamonu.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0002-4416-4512, **ROR ID:** https://ror.org/015scty35, **ISNI:** 0000 0004 0399 5533, **Crossref Funder ID:** 501100008004

Cinema and Migration: Examining the Movie *Almanya Acı Vatan* with Emotional Intelligence Parameters in the Context of Intercultural Communication³

Abstract

Cinema, as an art, appears as a universe that deals with life and humans and re-presents them to humans with its own narrative elements. In this context, all events and facts about life that have a place in the human mind find a place in the content treasury of the big screen. The phenomenon of migration, which is an important dynamic in the social structure, is among the topics frequently discussed in cinema in this respect. Every individual who is involved in the integration process with immigrants, immigrants and immigrants faces many changes. The inclusion of social and individual changes and transformations on the big screen is also important for reading and examining social structures. There are many factors that affect the process of migration becoming a success story or a tragedy. Among these factors, the phenomenon of emotional intelligence, which directly affects the adaptation, effective communication and sustainable integration of the individual, comes to the fore. The concept of emotional intelligence was conceptualized in the book "Emotional Intelligence" published by journalist Daniel Goleman in 1995 and defined as the ability to increase individual motivation and control impulses. In this context, director şerif Gnen's 1979 film "Germany is a Bitter Homeland" appears as a film about the experiences, pains and expectations of immigrant Turks in Germany. The film, which contains many examples of events in the context of intercultural communication and deals with the problems experienced by Turkish immigrants, also reveals the role of emotional intelligence in the integration process. In this study, it is examined how the German movie Bitter Vatan deals with Turkish immigrants and how male and female immigrant characters display their emotional intelligence and behaviors based on this during the social integration process. The analysis was carried out using the emotional intelligence parameters determined by Goleman, and the results underlined that immigrant individuals should have emotional intelligence at least as much as numerical intelligence.

Keywords: Cinema, Migration, Turkish Cinema, Emotional Intelligence

1. Giriş

Gnmz dünyasında, sinema ve g, kültürel bağlamda çarpıcı bir etkileşimi temsil etmektedir. Sinema, insanların hayatlarını ekrana yansıtarak duygusal bir deneyim sunarken, g ise bireyleri farklı coğrafyalara taşıyarak hem g edenin hem de g alan bölgelerin yaşamlarını kökten değiştirecek bir dinamizm alanı yaratmaktadır. Bu iki önemli kavram, bir araya geldiğinde sadece filmlerde değil, aynı zamanda gerek yaşam senaryolarında da kültürler arası etkileşimleri derinlemesine anlamamıza ve

³ **Statement:** It is declared that scientific and ethical principles have been followed in the preparation process of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 12

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 04.03.2024-Acceptance Date: 20. 04.2024-Publication Date: 21. 04.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1471526

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

insanlık hikayelerini paylaşmamıza da olanak tanımaktadır. Genel olarak bakıldığında sinemanın büyüğü, izleyicileri farklı kültürleri ve yaşam tarzlarını keşfetmeye teşvik etmektedir. Görsel anlatım ve duygusal derinlik, sinemanın izleyiciyi bir dünya turuna çıkararak güçlü bir araç haline gelmesini sağlamıştır. Aynı şekilde, göç olgusu, insanların kendi kökenlerinden uzaklaşıp yeni topraklara ayak basmalarını ifade eder. Bu süreç, farklı kültürleri bir araya getirerek hem göçmenlerin hem de ev sahibi toplulukların hayatlarını şekillendiren bir hikâyenin de başlangıcı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Göç olgusunun sinemada yer bulması, göç ve göçmenliğe dair olguların toplumsal yaşamda gündeme gelmesiyle sıklıkla kazanmıştır. Örneğin Türk işçilerin Almanya'ya olan göçleri, yalnızca ekonomik bir değişim değil, aynı zamanda kültürel ve eğitimsel bir meydan okumayı da beraberinde getirmiştir. Bu göç dalgası, sıklıkla karşılaşılan zorlukları da doğurmuştur. Özellikle dil bilmeme, karmaşık eğitim sistemlerine adapte olamama ve farklı toplumlara uyum sağlama konusundaki sıkıntılar, Türk kökenli bireyleri kendi içlerine kapanmaya itmiştir. Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin birçoğu, konuk oldukları ülkenin dilini yeterince öğrenememekte ve bu da sosyal, ekonomik ve eğitimle ilgili bir dizi zorluğa neden olmaktadır. Bu dil bilmeme durumu, özellikle çocukların eğitim sürecinde karmaşık bir sorun haline gelmiştir. Almanya'nın eğitim sistemi, sık sık değişen kurallar ve standartlarla doludur. Türk işçilerinin çocukları, bu karmaşık yapıya entegre olmakta güçlük çekmektedir. Farklı bir eğitim sistemine alışmak, ders içeriğini anlamak ve uyum sağlamak konusunda sıkıntılar yaşayan öğrenciler, genellikle özel okullara yönlendirilmektedir. Ancak, bu yönlendirme sıklıkla, aslında özel ihtiyaçları olan zekâ engelli çocuklar için kurulan Sonderschule'lere gönderilme şeklinde gerçekleşmektedir (Turan, 1997, s.3).

Fransız araştırmacı Nejma Monkachi, göçmenlerin yaşadığı bu dönüşümü anlamlandırmaya ve kendilerine özgü bir şekilde ifade etmeye odaklanmalarının önemine vurgu yapmaktadır. Göçmen, Monkachi'nin ifadesiyle, eski ve yeni rolleri arasında bir bölünmüşlük içinde var olurken, kendi köklerine dönme ve aynı anda yaşadığı topluma bağlanma arasında bir denge kurma çabası içindedir. Göçmenlerin deneyimleri, genellikle aidiyet, kimlik ve toplumsal bağlam gibi karmaşık konuları içermektedir. Monkachi'nin belirttiği gibi, göçmenler, hem geçmişten getirdikleri rol ve kültürleri sürdürme arzusuyla hem de buldukları topluma entegre olma çabasıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu çatışma, göçmenin içsel bir bölünmüşlük yaşamasına neden olabilir; ancak aynı zamanda, bu çatışma, yaratıcı bir şekilde kendi kimliğini yeniden inşa etme sürecini de tetiklemektedir. Göçmen deneyiminin bir diğer önemli boyutu, kendi köklerine dönme ve aidiyet arayışındaki çaba olarak öne çıkmaktadır. Göçmen, geldiği toprakları, kültürü ve kimliğiyle yeniden bağlantı kurma ihtiyacı hissetmektedir. Bu, bazen geçmişin nostaljik bir hatırasını yaşatma, bazen de kültürel mirası gelecek nesillere aktarma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu bağlantı, göçmenin kendi özgü kimliğini oluştururken önemli bir temel oluşturmaktadır. Ancak, göçmenin kendi köklerine dönme çabası, aynı zamanda bulunduğu toplumla bağlantı kurma arasında bir dengelemeyi de gerekli kılmaktadır. Göçmen, eskiyle yeni arasında bir köprü olma rolünü üstlenirken, bu süreçte yaşadığı zorlukları aşmak durumundadır. Bu dengeleme çabası, hem kendi içsel bütünlüğünü koruma hem de toplum içinde etkili bir şekilde varlık gösterme süreçlerini birbirine bağlamaktadır (Monkachi, 2003, s. 65).

Toplumsal yapıda “göç hikayesi” olarak karşımıza çıkan ve beyaz perdede yer bulan filmler kültürlerarası iletişim sürecinin de bir parçasıdır. Kültürler arası merak ve bilinmez olanın cazibesi bu bağlamda ön plana çıkmaktadır. Yumul'un *Modernizmden Postmodernizme Ötekilik* adlı çalışmasında belirttiği gibi, Batı dünyası, sanat, edebiyat, müzik, mutfak, öğreti ve ritüeller aracılığıyla öteki olarak konumlandığı egzotik kültürü ile karşılaşmaktadır. Ancak, bu karşılaşma modernizmin gölgesinde değil, postmodernizmin karmaşıklığında şekillenmektedir. Yumul'un ifadesiyle, tarihten ve bağlamdan

soyutlanan ve sürekli yeni anlamlar, kimlikler ve aidiyetler peşinde koşan tüketicici kültürü, tekiliği metalaştırıp yüceltmektedir (Yumul, 2014:100).

Bu bağlamda çalışmada, Almanya Acı Vatan filmi ve film ile temsil edilen gcmen Türklerin bu bağlamda "teki" kimliği ile duygusal zekanın sunduğu yetenekler irdelenmektedir. Kadın-erkek gcmenlerin sosyal yaşam ve iş yaşamına dair karşılaşmış oldukları olaylara karşı refleksleri duygusal zekalarının boyutlarını anlamak hususunda önemli izler taşımaktadır. Duygusal zekaya ait parametrelerle okunan sahneler işığında gcmenlerin sergiledikleri davranışların entegrasyon süreçlerine olan etkileri tartışılmıştır.

2. Kültürlerarası İletişim

Kültür, barınma ihtiyacının karşılanması temelinden, sözel iletişim gereksinimine kadar birçok unsuru içinde barındıran kapsamlı bir kavramdır. Topluluk halinde yaşanıldığında ortaya çıkabilen ve geliştirilebilen bir olgu olan kültür, toplumun bir arada tutan gcl bir etken olarak öne çıkar. Bu noktada, kültürün temelini oluşturan unsurun iletişim olduğunu söylemek mümkündür. İletişim, kültürün anahtarıdır ve kültür de iletişimin bir ürünü, sonucu ve sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Barınma ihtiyacının karşılanması, mimari tasarımların ortaya çıkmasına sebep olurken, sözel iletişim gereksinimi de dilin evrimine neden olmuştur. Gelişen dil, topluluk içinde anlamın ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayarak kültürün oluşumunu tetikleyen bir özellik kazanmaktadır. Aynı Şekilde, yeme gereksinmesinin karşılanması için ortaya çıkan gastronomi de bir topluluğun değerleri, gelenekleri ve mutfak kültürü aracılığıyla iletişim kurmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda insanlar arasındaki iletişim, kültürün inşasında temel bir rol oynar. İletişim kültürü doğururken, kültür de iletişimi besler. Bu nedenle, kültür ve iletişim arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. İletişim, kültürün yapı taşarlarından biri olarak topluluğun birliğini sağlar, aynı zamanda kültür de iletişim aracılığıyla ifade bulmaktadır.

Farklı disiplinlerin kendi özgün bakış aılları ve tanımlamalarına rağmen, genel olarak insanların ürettiği değerlerin ve ürünlerin kültürü oluşturduğunu söylemek mümkündür. Kültür, öğrenilen davranışların yanı sıra kültürel normlar aracılığıyla nesilden nesile bütünlük içinde aktarılan bir olgudur. Kültür, antropologlar tarafından genellikle gelenek, dünya görüşü, dil, akrabalık ilişkileri, sosyal gruplar ve günlük uygulamalar gibi unsurlarla bir grup insanı diğerlerinden ayırmak için kullanılan bir kavramdır. Bu bağlamda, kültür kavramını anlamak, milliyet ve etnisite gibi diğer kavramlardan ayırt etmek genellikle karmaşık bir süreçtir. Antropologlar, kültürün sadece bireysel davranışları değil, aynı zamanda bir topluluğun temel yapısını da içerdiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, kültür, bir topluluğun ortak bilgi, değer ve davranışlarına dayalı bir bütünlük oluşturur. Bu çerçevede, kültür kavramı, geniş bir yelpazede farklı unsurları içermesine rağmen, antropologlar için sosyal aidiyet, dil ve gelenek gibi temel unsurları kapsamaktadır (Griffiths, 2011, S.13).

Kültür, bireysel, ulusal veya evrensel etkenlere bağlı olarak değişen ve evrim geçiren bir kavramdır. Bu değişim sürecinde, toplumlar arasındaki iletişim önemli bir rol oynar ve kültür, bu iletişimin yarattığı değişimden etkilenir. Kültür, bireyler arasındaki iletişimle birlikte gelişir ve değişir. Aynı Şekilde, toplumlar arasındaki iletişim de kültürel değişimi tetikler. Bu süreçte, dilin evrimi, sembollerin anlamının değişimi ve kültürel ifadelerin dönüşümü kaçınılmazdır. Kültür, toplumların iç dinamikleri ve dış etkileşimlerle birlikte Őekillenir (Güngör, 1997, s. 17-18). Bu nedenle kültürel alışveriş ve etkileşim toplumlar için gelişmeyi ifade edebileceği gibi, gerileme ve bozulmaya da işaret edebilmektedir (leki, 2007, s. 93-96).

Genel olarak bakıldığında kültür ve iletişim kavramlarının bir çalışma alanı olarak belirlenmesi, 1950'li yıllarda Edward T. Hall ve meslektaşlarının Foreign Service Institute (FSI)'de gerçekleştirdiği çalışmalarla başlamıştır. Bu dönemde, özellikle Ruth Benedict'in 1943'ten itibaren ABD Enformasyon Dairesi için gerçekleştirdiği antropolojik çalışmalar, iletişim davranışları açısından yabancı kültürleri anlamaya yönelik önemli adımların atıldığı alandaki öncü çalışmalar arasında yer almaktadır (Kartarı, 2001, s. 30).

Kültürlerarası iletişim kavramı, Edward T. Hall tarafından ilk kez "The Silent Language" (1959) adlı eserde kullanılmıştır. Bu çalışmada, iletişim ve kültür konularına odaklanılarak, iletişim sürecinde kişisel alanın nasıl kullanıldığı ve bilinç dışı iletişim konularına nasıl vurgu yapıldığı incelenmiştir. Bu eser, kültürlerarası iletişim alanındaki temel kavramların tanımlanmasına ve anlaşılmasına önemli katkılarda bulunmuştur (Martin ve Nakayama, 2010, s.46). 1980'lerin başından itibaren kültürlerarası iletişim alanında önemli bir teorik gelişme ve popülerlik kazanma sürecini başlatan Gudykunst (2003), etkileşimsel ve kişilerarası özelliklere odaklanarak kültürlerarası iletişimin kuramsal temellerini oluşturmuştur. Gudykunst, çalışmalarında sadece farklı kültürlerden bireyler arasındaki iletişimi değil, aynı zamanda ortak bir kültüre sahip olan bireyler arasındaki etkileşimi de incelediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, kültürlerarası iletişim alanının tanımını yaparken, Gudykunst'un vurguladığı gibi farklı kültürlerden ziyade kültürel farklılıklara sahip bireyler arasındaki etkileşimi incelemek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Gudykunst'un çalışmaları, kültürlerarası iletişimi daha geniş bir perspektiften anlamamıza olanak sağlamış ve bu alandaki kuramsal zenginliği artırmıştır (Sarı, 2004/3, s.3-4).

Leeds-Hurwitzand'a (2016) göre sosyal ve kişilerarası iletişim terimleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılır, ancak bu iki kavram farklı durumları ifade eden spesifik terimlerdir. Her ne kadar kültürlerarası iletişim, Suppan (2008, s. 97-98)'a göre daha önce fark edilen farklılıkları içeren kültürlerarası iletişimi ifade etse de iletişim medeniyeti, kültürel gruplar arasındaki her türlü etkileşimi içeren daha kapsayıcı bir süreçtir ve geniş bir kavramdır. Bu bağlamda dünya, insanlar ve topluluklar arasındaki ilişkilerden etkilenerek yeni bir çağın kapısını aralamıştır. Geçmişte kültürel alışveriş, göç, savaş, tüccarların ve gezginlerin etkisiyle küçük alanlarda gerçekleşmişken, etkileşim giderek küreselleşmiştir (Giddens, 2008: 549). Bugün dünyanın her yerindeki bireyler mesajlar göndererek kendi kültürlerinden çok uzaktaki kültürlerin üyelerini etkileyebilecek güce kavuşmuşlardır.

Kültürlerarası iletişim çalışması başlangıçta kültürel etkinliklerdeki iletişim modellerini anlamak ve yanlış anlamaları azaltmak amacıyla markalaşma ve uluslararası iş görüşmeleri gibi pratik uygulamalara odaklanmıştır. Bu bağlamda güncel teoriler çerçevesinde belirli kültürlerin iletişim için önemli olduğu düşünülen özellikleri belirlenmiş ve kültürel etkinliklere katılanlar için bu iletişimler hızlı bir şekilde incelenerek öğrenilmiştir. Bu kısa süreli eğitimler adaylara, girişimcilere ve diğerlerine, maruz kalacakları kültür ve üyelerinin iletişim davranışları hakkında ön bilgi edinme konusunda fayda sağlamıştır. Örneğin Hollandalı işletme bilimci Geert Hofstede, farklı kültürlerle sahip birçok şirketteki çalışanların değer sistemlerini inceleyerek günümüzde yaygın olarak kullanılan "kültürel ölçüm teorisi"ni geliştirmiştir. Bu, kültürler arası entegrasyon ve kültürel iletişim çalışmalarını daha geniş ve derin bir perspektife taşımıştır.

Kültürlerarası iletişimi irdelerken değişim üzerine odaklanmak sağlıklı bir okuma yapmanın ilk adımlarındandır. Bu bağlamda kültürel değişime bakıldığında kültür ve etkileşim başlıklarının önem arz ettiği görülmektedir. Kültür başlığı, toplumun sembolik mal ve ürünlerini ve bu üretim alanlarındaki ilişkileri, tarzları, kalıpları ve uygulamaları kapsamaktadır. Kültürlerarası iletişim, bir kültür içindeki farklı kültürlerin veya alt kültürlerin üyeleri arasında gerçekleşen iletişimi ifade eder ve bu durum bir

“etkileşim” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda farklı kültürlerden insanların birbirleriyle etkileşimi, birbirleriyle iletişim kurma yetenekleri, bilgi ve ifadeleri sohbetin bir parçası olarak görülmektedir. Farklı kültürlerden bireyler arasındaki iletişimi anlamak, açıklamak ve iletişim süreçlerini tahmin etmek, kültürlerarası iletişim araştırmalarının temel amaçlarından biridir (Kartarı, 2001, s.23).

3. Duygusal Zekâ Kavramına Genel Bir Bakış

Duygusal zeka, 1990 yılında Yale Üniversitesi psikoloğu Peter Salovey ve New Hampshire Üniversitesi psikoloğu John Mayer tarafından duyguların farkındalığını, bu duyguları kontrol etme yeteneğini ve başkalarının duygularını anlama yeteneğini içeren bir kavram olarak ortaya atılmıştır (Salovey ve Mayer, 1990). Bu terim, kişinin duygusal zekasını ve başarısını etkileyen ana faktörleri ifade etmektedir. Duygusal zeka, kişinin duygusal durumlarını doğru bir şekilde düzenleme, empati gösterme, duyguları ifade etme ve anlama ve zorluklarla başa çıkma yeteneğini barındırmaktadır. Salovey ve Mayer tarafından geliştirilen bu kavram, bireylerin duygusal zekasının geliştirilmesine, daha sağlıklı ilişkiler kurulmasına, stresin yönetilmesine ve yaşam kalitesinin arttırılmasına katkıda bulunabilecek önemli bir beceriyi temsil etmektedir.

Duygusal zeka kavramı, gazeteci Daniel Goleman'ın 1995 yılında yayınladığı *Duygusal Zeka* adlı kitapla birçok okuyucu tarafından tanındı. Goleman, duygusal zekayı “kendini motive etme, zorluklar karşısında sebat etme, dürtüleri kontrol etme ve kendini toplama yeteneği” olarak tanımlıyor. Hazları ertelemek, duygusal durumları düzenlemek, zorluklara odaklanmak, kendini başka durumlara uygulamak, başkalarını beklemek” (Goleman, 1998, s. 50). Bu tanım, duygusal zekanın, kişinin yalnızca kendi duygularını değil, başkalarının duygularını da anlama ve etkileme yeteneğini içerdiğini vurgulamaktadır. Duygusal zekâ, bireyin kişisel ve profesyonel hayatta bireysel başarıya katkıda bulunan önemli bir beceri olarak kabul edilmektedir. Bu tanım, duygusal zekanın bireyin iç dengesini sağlama ve çevresiyle uyumlu bir şekilde ilişki kurma becerisiyle ilgili olduğunu vurgulamaktadır. Duygusal zekanın önemi bireylerin mesleki, akademik ve kişisel yaşamlarında daha başarılı olmalarına yardımcı olmasıdır. Duygusal zekâ, kişinin duygusal durumunu daha iyi yönetmesine, ilişkilerde daha fazla empati göstermesine, problem çözme becerilerini geliştirmesine ve hedeflerine odaklanmasına yardımcı olabilir. Bu yetenekler stres yönetimi, takım çalışması ve liderlik gibi önemli insan becerilerini geliştirebilir (Cooper & Sawaf, 1997, s. 55). Duygusal zeka, insanların başarısını etkileyen önemli bir faktör olarak kabul edilmekte ve bu alandaki araştırmalar hızla büyümektedir. Duygusal zekâ alanında çalışan profesyoneller şüphesiz Howard Gardner'ın 1983'te önerdiği “çoklu zeka” modelinden faydalanmışlardır. Gardner'ın belirlediği yedi, ardından sekiz zekâ türü sadece sözel ve matematiksel değil aynı zamanda “sosyal zekâ” ve “kişisel zeka” yı da içermektedir (Gardner, 1999, s. 99).

Genel olarak bakıldığında duygusal zekanın yaşamsal özelliklere sahip olan yetenekleri barındıran bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu yetenekler arasında kişinin kendini tanıması, kendini kontrol edebilmesi ve motive edebilmesi, arzularını erteleyebilmesi, duygusal değişimleri kontrol edebilmesi, engellere karşı koyabilmesi, başkalarına anlayışla yaklaşabilmesi, duygularını derinden hissedebilmesi ve yaratabilmesi sayılabilir. Öğrenilebilecek bu psikolojik ve sosyal beceriler, kişinin yaşamındaki başarı ve tatmin düzeyini de belirleyebilmektedir. Sosyal yaşamında güçlü ilişkiler kurabilen bireylerin duygusal zekaya sahip olduğunu gösteren başlıca özellikler şu şekildedir:

- Kendine güven ve kendini kabul etme,
- Çevresinde bireylerin güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olma,

- Çevresindekilerin ne düşündüğünü tanıyabilme ve açıklayabilme becerisi,
- Hatalara takılıp kalmamak, onlardan kurtulabilmek,
- Zor durumlarda duyguları yönetebilme becerisi,
- Hataların sorumluluğunu üstlenme,
- Çevresindekilerin duygularına duyarlılık gösterebilme,
- Gerektiğinde çevresindekilere şefkat ve ilgi gösterebilme,
- Güçlü merak duyguları (özellikle çevredeki insanlara karşı),
- Değişimi kabul etme ve kabul etme becerisi (Terappin, 2023).

4. Türkiye, Göç ve Sinema

Göç, insanların doğdukları yerden taşınmasını veya başka bir bölgeye yerleşmesini ifade etmektedir. Bu göç hareketleri hem yurt dışına hem de yurt içine yapılabilmektedir. Yurt dışına gerçekleşen göçe dış göç, ulusal sınırlar içinde gerçekleşen göçe ise iç göç adı verilmektedir. Çeşitli sebeplerden dolayı kırdan kente ve kentten kıra iç göç mümkündür. Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren yurt içi hareketlilikte artış yaşanmış ve bu hareket kırsaldan kente doğru olmuştur (Sürmeli, 2017, s. 275). Bir diğer göç türü olan doğrudan göç, az gelişmiş bölgelerden gelişmekte olan ülkelere yapılan göçü ifade etmektedir (Çamdalı, 2019, s. 44). Bu duruma neden olan etkenler arasında değişen tarım teknikleri, toprakların mirasla bölünmesi gibi faktörler bulunmaktadır.

Göç alan ve veren bir ülke olarak Türkiye de coğrafi konumu itibarıyla Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları arasında bir köprü vazifesi görmekte ve gelişmiş ülkelere göç etmek isteyen bireyler için önemli deniz yollarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, ülkeyi bir geçiş noktasına dönüştürmekte ve özellikle iş olanakları arayışında olan göçmenler için çekici bir destinasyon haline getirmektedir. Uluslararası öğrenci veya emekli statüsünde olan bireylerin, Türkiye'de iş bulma amacıyla oturma ve çalışma izni alması da yaygın bir durumdur. Bu gelişmeler, Türkiye'nin tarihsel olarak "göç veren" bir ülke olarak bilinen statüsünü değiştirmiş ve önemli bir "geçiş ülkesi" ve "göç alan" ülke konumuna gelmesine neden olmuştur. Son dönemde, Türkiye'ye farklı etnik ve dinsel kökenlere sahip, çeşitli ülkelerden gelen ve farklı amaçlarla Türkiye'yi tercih eden yabancı nitelikli göçmenlerin sayısında artış gözlenmektedir. Türkiye ve göç üzerine genel olarak baktığımızda dört şekilde yapılan göç ortaya çıkmaktadır. Bunlar; siyasal, yasadışı, profesyonel göçler ve aile-akraba temelli göçlerdir (İçduygu, 2017, s. 222-223).

Türkiye'den 70'li yıllarda yapılan dış göçler, daha iyi bir yaşam umuduyla göç eden kırsal bölge sakinleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda eğitim yetersizliğine sahip bireylerin, göç ettikleri toplumlarda entegrasyon problemi yaşadığı da görülmektedir (Makal, 1994, s. 1994). Bir diğer problem kaynağı olarak kentleşmenin, çevre üzerinde doğrudan etkilere yol açtığı görülmektedir. Hava kirliliği, atık yönetimi ve su kaynaklarının tükenmesi gibi sorunlar, göçle birlikte şehirlerde yoğunlaşan nüfusun bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak göçlerin artmasıyla birlikte şehirlerde istihdam olanakları da kısıtlanmaktadır. İnsanların büyük şehirlere yönelmesi, işsizlik oranlarını yükseltmekte ve ekonomik dengeleri etkilemektedir. Kentleşme süreci, sadece çevresel ve ekonomik değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel değişimlere de neden olmaktadır ve geleneksel yaşam tarzları, büyük şehirlerdeki hızlı değişimlere ayak uyduramayan bireyleri etkilemektedir (Çamdalı, 2019, s.59). Bu nedenle, sürdürülebilir kentleşme stratejileri ve göç politikaları geliştirilerek hem insanların yaşam kalitesi hem de çevrenin korunması açısından daha sağlıklı şehirlerin oluşturulması önemlidir.

Bu bağlamda Türk işçilerinin konuk oldukları ülkelerin dilini bilmeme, çocuklarının eğitim sürecinde temel bir engel oluşturmaktadır. Dil bilmeme, öğrencilerin dersleri anlamakta ve topluma uyum

sağlamakta zorluk çekmelerindeki temel sebeplerden biridir. Göç ettikleri ülkelerin eğitim sistemleri farklı politikalar, çocukların eğitim sürecini de etkilemektedir. Bu durum, çocukların eğitimde uyum sağlamakta zorlanmalarına neden olabilmektedir. Örneğin, dil engeli yaşayan çocukların özel okullara yönlendirilmesi, uzun vadede toplumsal entegrasyonu olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Turan, 1997, s.66).

1960'lı yıllarda başlayan Türk göçü, ilk kuşak olarak adlandırılan göçmenlerle yaşanmıştır. Bu dönemde Türk toplumu genellikle işçi sınıfına mensup bireylerden oluşmaktadır. 1980'li yıllar, Türk topluluğu için ikinci kuşağın ortaya çıkışına işaret etti. Bu dönemde, çocukları genellikle iki kültür arasında denge kurmaya çalışan bir kuşak ortaya çıkmıştır. Türk kültürünün yanı sıra, Batı Avrupa'nın sosyal ve kültürel normlarına da adapte olabilmişlerdir. Günümüzde ise üçüncü kuşak, Batı Avrupa'da Türk topluluğunun önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kuşak, Türk kökenli bireylerin hayatın her alanında giderek daha fazla görünür olmalarına öncülük etmektedir. Eğitim, iş dünyası, sanat, spor ve siyaset gibi alanlarda aktif roller üstlenmektedirler. çnc kuşak Türkler hem Türk kültürünü sürdürmekte hem de Batı Avrupa toplumlarına entegre olmaktadır. Bu entegrasyon, toplumlarına çeşitli katkılarda bulunmalarına olanak tanımaktadır. Genel olarak bakıldığında; 1980'lerden bu yana Batı Avrupa'daki Türklerin evrimi, sadece göçmen topluluğunun geçtiği aşamaları değil, aynı zamanda üçüncü kuşak ile birlikte artan görünürlüğü de içermektedir. Günümüzde Türk topluluğu, Batı Avrupa'nın çeşitli alanlarında aktif bir rol oynamakta ve toplumsal entegrasyonun bir parçası olarak kendi kimliğini sürdürmektedir. Bu evrim süreci, göçmen topluluklarının uyum süreçlerini anlamak ve gelecekte daha iyi entegrasyon stratejileri geliştirmek açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Toplumsal alana dair birçok unsurla bağlantı içinde olan gç olgusu sinema sanatında da etkisini göstermiştir. Türk sineması da bu bağlamda zaman içinde sadece sanatsal bir ifade aracı olmanın ötesine geçerek, toplumsal sorunlara ve değişimlere duyarlı bir ayna haline gelmiştir ve gç olgusunun toplumsal ve bireysel bağlamda yer aldığı filmleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu bağlamda Türk sinemasında gç teması, Osmanlı döneminden günümüze uzanan bir tarihsel derinliğe sahiptir. Göçün nedenleri, etkileri ve bu süreçte yaşanan insan hikayeleri, Türk sinemasının farklı dönemlerinde çeşitli şekillerde işlenmiştir. Türk sinemasında ele alınan bu tema, göçmen bireylerin kökenleri ile yeni yaşadıkları toplum arasındaki çatışmaları ve kimlik arayışlarını ele alarak izleyiciye sunmaktadır. Bu bağlamda sadece bireyler arasındaki çatışmaları değil, aynı zamanda toplumsal uyum çabalarını da konu edinmektedir. Bu çerçevede, göçmenlerin yeni toplumlarına adaptasyon süreçlerini ve bu süreçte karşılaştıkları zorlukları detaylı bir şekilde ele almıştır.

1960'lı yıllarda gç olgusunun Türk sinemasındaki etkisi, özellikle kent merkezli bir yapıya bürünme eğilimiyle kendini göstermiştir. Bu dönemde, kırsal kesimden göç eden bireylerin yaşantıları kasaba ve köylerde genellikle yoksulluk, perişanlık ve zorluklarla özdeşleştirilirken, kent yaşamı ise tam tersi bir perspektifle sunulmuştur. Gç olgulu filmlerde, mekân zıtlıkları sıkça karşımıza çıkmaktadır. Genellikle büyük şehirlerde çekilen filmlerde, zengin, lüks semtlerin yanı sıra alçak gönüllü, fakir, kötü alt yapı sistemlerinin bulunduğu semtler de gösterilir. 1960-1970 yılları arasında popüler olan Yeşilçam melodramlarında, kentli yaşamın artışıyla birlikte gecekondulaşmanın başladığı bir dönem yaşanmıştır (Öztürk, 2013, s. 155).

Tarihsel olarak bakıldığında 1980'li yıllardan itibaren, Türk sinemasında gç konusu özellikle Avrupa'daki yaşam ve uyum sorunlarına odaklanan temalarla anlam bulmuştur. Ancak, 1990'ların sonlarına doğru, özellikle düzensiz gçteki artışla birlikte, sinemanın gç hikâyeleri de evrim geçirmiş ve yeni bir boyut kazanmıştır. 1991'de başlayan ortak yapıım *Umuda Yolculuk* ile birlikte, ölümcül gç

Yolculuklarının hikâyeleri Türk sinemasında daha fazla yer bulmuştur. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren, Türkiye'nin Avrupa'ya geçişte göç yolu olmasıyla uyumlu bir şekilde, düzensiz göçmenlerin hikâyeleri sinemada daha belirgin hale gelmiştir. Yaren (2015, s. 211-212) 'in vurguladığı gibi, 2000'li yılların ikinci yarısında düzensiz göçmenlerle ilgili filmlerin sayısında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Geleneksel göçmen temalarından uzaklaşan bu yeni hikâyelerde, Avrupa'ya kayıt dışı yollarla girmeye çalışan düzensiz göçmenlerin yaşadığı zorluklar ve deneyimler öne çıkmaktadır. Artık “göçmen filmi” dediğimizde, Avrupa'da yaşayan göçmenlerin karşılaştığı işsizlik, eğitimsizlik, gettolara sıkışma gibi sorunlar değil, Avrupa Kalesi'ne ulaşmaya çalışan düzensiz göçmenlerin çarpıcı öyküleri aklı gelmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında ele alınan *Almanya Acı Vatan* filmi, geleneksel göç ve göçmen hikayelerinin “nostaljik” kesitlerini barındırmaktadır. Genel bir Türk göçü hikayesi barındıran filmin duygusal zeka parametreleriyle irdelenmesi, kültürlerarası iletişim bağlamında genel bir okuma yapmaya da imkan sağlamaktadır.

5. Almanya Acı Vatan Filmini Kültürlerarası İletişim Bağlamında Duygusal Zekâ Parametreleriyle İrdelenmek

Almanya'nın II. Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomik bir toparlanma dönemine girmesi, işgücü ihtiyacını artırmıştır. Bu bağlamda, Almanya, dışarıdan işçi alımına yönelik anlaşmalar yapmaya başlamıştır. 1961 yılında Türkiye ile imzalanan bazı anlaşmalar ile Türk işçiler, özellikle sanayi sektöründe çalışmak üzere Almanya'ya davet edilmiştir. Daha iyi bir yaşam umuduyla Almanya'ya yerleşen Türkler uzun yıllar boyunca toplumsal bağlamda birçok sorun yaşamışlardır. Bu durumun temel sebebi, kültüre ait dili bilmiyor olmanın yaratmış olduğu iletişim bozukluğu ve neticesinde gelişen problemlerdir. Toplumsal yapı ve ona ait unsurlarla sıkı bir ilişki içinde olan sinema sanatında da bu durum dram, komedi ya da trajedi olarak birçok kez ele alınmıştır. Yönetmenler, göç ve beraberinde gelen hikâyeleri kendi perspektifleriyle perdeye yansıtmışlardır. Türk sinemasında da bu bağlamda, *Almanya Acı Vatan*, 1979 yılında Şerif Gören tarafından çekilen başrollerinde Hülya Koçyiğit ve Rahmi Saltuk'un yer aldığı bir dram filmi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Filmde, daha iyi bir yaşam umuduyla Almanya'ya çalışmaya gelen Güldane ve yine aynı şekilde hayatının kurtarmak ve Almanya'ya yerleşmek için Güldane ile evlenen işçi Mahmut arasında yaşanan ilişkinin toplumsal ve bireysel boyutları ele alınmaktadır. Ekonomik sebeplerle yapılan bir göçün kadın-erkek ilişkisi üzerindeki etkileri göç ve duygusal gurbet temalarıyla yoğrulmuştur. Bu bağlamda farklı bir kültür ortamında sürdürülmeye çalışılan evliliğin çıkmaza girmesi, eğitim ve dil yetersizliğinin sosyal yaşamda yarattığı zorluklar dramatik unsurlarla seyirciye aktarılmaktadır. Film, hem dönemin Türkiye'si ve ülkenin ekonomik yapısıyla sıkı ilişki içinde olan dış göç meselesi hakkında çıkarımlar yapmak için önem arz etmektedir. Bu bağlamda söz konusu film, duygusal zekanın bireye kazandırmış olduklarının önemine sinemasal bir perspektifle yaklaşmayı amaçlamaktadır. Bu durum sosyoloji bilimiyle sıkı bir ilişki içinde olan sinema sanatının, yaşamın her alanında hissedilebilen etkisini de gözler önüne sermektedir.

Resim 1. Almanya Acı Vatan Film Afişleri

5.1. Duygusal Zekâ ve Bir Göçmen Olarak Kadın Karakterler

Filmde, ana kadın karakter olan Güldane uzun yıllardır Almanya'da yaşayan bir göçmendir. Tek başına gittiği Almanya'ya sosyal ve ekonomik olarak uyum sağlamaya başlamıştır. Güldane, iki Alman vatandaşı ile aynı evde yaşamaktadır. Filmde, evdeki iş bölümü ve görev dağılımına dair sahneler incelendiğinde sağlıklı bir iletişim ortamının tesis edildiği görülmektedir. Güldane, yeterli seviyede Almanca bilmemesine rağmen ev arkadaşlarıyla iletişim kurabilmektedir. Bu bağlamda duygusal zekanın önemli parametrelerinden olan "sözsüz iletişimin" etkili kullanıldığı görülmektedir. Güldane, fabrika çıkışı genel olarak evine dönmektedir. Ev dışında kurmuş olduğu sosyal yaşama dair bir sahne bulunmamaktadır.

Resim 2. Güldane ve Ev Arkadaşları

Bir göçmen olarak Almanya'da yaşayan Güldane, ekonomik olarak bağımsızlığını yakalayabilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında farklı kültürel özellikler taşıyan bir sosyal yapıda kişisel özgüvene dair bir yeterliliğin sağlandığı görülmektedir. Güldane, köyüne gittiğinde kendisine yöneltilen "kadın başına" ifadesiyle başlayan eleştirilerin onun gcsz ve başarısızlığa mahkum oluşuna dair tespitleri crttğ görülmektedir. Yüksek bağlamlı kültür özelliği taşıyan Türk toplumunun ataerkil söylem üzerine inşa ettiği ifadeler de bu durumu doğrulamaktadır. Güldane'nin bir kadın olarak entegre olmaya çalıştığı toplumdaki başarısı bu bağlamda duygusal zekanın toplumsal ilişkilerdeki rolünü de gözler önüne sermektedir. Teknik, akademik ya da sanatsal bir yetkinliğe sahip olmayan Güldane, ekonomik anlamdaki kazanımlarını kurduğu iletişim ve bireysel zgven vasıtasıyla inşa etmektedir.

Resim 3. Güldane Türkiye’den Getirdiği Hediyeleri Dağıtır

Türk toplumunda hüküm süren muhafazakâr kodlar ve bu bağlamdaki dinamikler kadın ve kadının sosyal rolü açısından çeşitli atamalar yapmıştır. Şüphesiz bu durumun oluşmasında coğrafi, dini ve ekonomik alışkanlıklar etkili olmaktadır. Toplumsal yapıda kendi yaşamına dair söz hakkına ve bağımsızlığa erişebilmek için Güldane’nin sergilemiş olduğu davranışları Cengiz (2019:1213) şu şekilde aktarmaktadır:

Almanya Acı Vatan’da Güldane’nin hayatı, “fabrika”ya ve “para kazanma” hedefine odaklanmıştır. Güldane’nin Almanya’da olmasının tek nedeni, Türkiye’de rahat bir hayat sürebilmek için para kazanıp para biriktirmektir. Bu nedenle, Güldane neredeyse “ideal” bir misafir işçidir: Kendini tümüyle çalışmaya verir ve kesinlikle geri döneceğini düşündüğü ülkesine yatırım yapar. Şerif Gören’in Güldane’yi harekete geçmekten yoksun bir kurban olarak resmetmekten kaçındığının altını çizmek gerekir: Güldane, başka bir seçeneği olmadığından değil de mümkün olan en kısa sürede olabildiğince çok para kazanmak istediği için Almanya’da çalışır. Harekete geçme kabiliyeti vardır ancak bunu tamamen ekonomik hedefleri için kullanır. Misafir işçi olmanın ekonomik boyutlarına yapılan vurgu, filmdeki yaşlı bir misafir işçinin emekli olunca ne yapacağı sorusunu cevapladığı sahnede iyice belirgin hâle gelir. Adam hiç tereddüt etmeden şöyle der: “Memleketime dönüp öleceğim. Bu kadar çalışmaya can mı dayanır?”

Genel olarak bakıldığında duygusal zekanın bireylerin mesleki, akademik ve kişisel yaşamlarında daha başarılı ve etkin olmalarında önemli rol oynadığı görülmektedir. Duygusal zekâ, kişinin duygusal durumunu daha iyi yönetmesine, ilişkilerde daha fazla empati göstermesine, problem çözme becerilerini geliştirmesine ve hedeflerine odaklanmasına yardımcı olabilir. Bu yetenekler stres yönetimi, takım çalışması ve liderlik gibi önemli insan becerilerini geliştirebilir (Cooper & Sawaf, 1997, s. 55).

Duygusal zekanın bir belirtisi olarak kendi kültürüne ait hediyeleri Almanya’ya da tanışmış olduğu insanlara dağıtan Güldane, toplumsal olarak entegrasyonunu daha kolay kılmaya çalışmaktadır. Bu durum empati, duygu aktarımı ve iletişime dair iç içeliğe de işaret etmektedir. Bu bağlamda hediyeleşmek bir sevgi göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu aynı zamanda iletişim sürecinin önemli bir faktörü olan “sözsüz iletişim” in de bir tezahürüdür.

5.2. Duygusal Zekâ ve Bir Göçmen Olarak Erkek Karakterler

Almanya'ya göç eden bir karakter olarak Mahmut, yaşam standartlarını yükseltmek adına aldığı kararlarla Almanya'da yaşamaya başlamıştır. Mahmut, Almanca bilmemesi ve sosyal çevresi olmaması nedeniyle entegrasyon sürecinde zorluklar yaşamıştır. Güldane ile yaptığı evliliğin formalite olması, Güldane'nin entegrasyon sürecinde kolaylaştırıcı olmasını engellemiştir.

Resim 4. Mahmut Türk Arkadaş Edinmeye Çalışır

Mahmut formalite usulü evlendiği Güldane'nin evini çaresizce aramaktır. Onu bulamaz ve sokakta yaşamaya başlar. Bu durum, ataerkil kodlar bezeli erkeklik tasvirinin kırılmaya başladığı süreç olarak da karşımıza çıkar. Mahmut, bir kadına muhtaçtır ve onu kurtarmasını bekler (Akyüz ve Dabak, 2017). Bu bağlamda Mahmut, değiştirmiş olduğu sosyal çevresi ve yaşamına dair pratikleriyle, kendini güvensiz ve tehdit altında hissetmektedir. Bu durum duygusal zeka bağlamında ele alındığında “anlaşılmamak” eyleminin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumdan bir kaçış olarak Almanya'da göçmen Türklerin sosyalleştiği bir alan olan kahvehaneye gitmeyi ve oradaki Türklerle iletişim kurmayı tercih etmiştir. Güldane'nin rehberliğinden ve garantörlüğünden uzaklaşmış olan Mahmut, yaşamına devam durum, psikolojik süreçler ve iletişim süreçleri hakkında Evliyaoğlu (1987, s. 32) şunları aktarmaktadır:

Dış ortamdan ve kendi iç aleminden sürekli gelen mesajlar karşısında insanda sevinç, hüznün, acı, keder, haz, mutluluk, gibi birçok duygu oluşmaktadır. Organizmaya dışardan veya kendi içinden gelen mesajlara gerekli cevapları veren, vücudun ruhsal ve bedensel dengesini sağlayan mekanizma, beyin ve sinir sistemidir. Hücreler arası Nöral İletişim sistemi adını alan bu sistem, beyin ve sinir sisteminin en küçük yapı taşları olan sinir hücreleri arasındaki bilgi akışını sağlayarak insanın bütün yapısını ağ gibi sarmakta; bunun yanı sıra otomatik ve bilinçli fonksiyonlarının tümünü düzenlemektedir.

Resim 5. Mahmut Polis Aracılığıyla Güldane'nin Evine Getirilir

Mahmut, yaşamış olduğu tehdit karşısında kendini daha rahat ve güvende hissedeceği “ortak özellikler” bağlamında kendine benzeyen bireylerle tanışacağı bir alanı bulmuştur. Bu durum duygusal zekâ

bağlamında değerlendirildiğinde de duygusal zekanın gelişiminde önemli bir rol oynayan “deneyim aktarımı” nı işaret etmektedir. Mahmut, Türkiye’den daha önce gelmiş ve birçok alanda bilgi sahibi olan göçmen erkeklerin deneyimlerini kullanma yolunu tercih etmektedir.

Genel olarak bakıldığında Mahmut’un sağlıklı ilişkiler kurmak ve toplumsal entegrasyon umuduyla fikir ve kültür birliği arayışına girdiği görülmektedir. Bir yabancı olarak Mahmut’un, paylaşım ve iletişime dair ihtiyacı Almanya’ya geliş amacı olan ekonomik refahın önüne geçmiştir. Bu durumda ihtiyaçların öncelik olarak farklılaştığı da görülmektedir. Duygusal zekanın bireye sunmuş olduğu farkındalıklar ve çeşitli yöntemler Mahmut’ta “dahil oluş” “arayış” olarak tezahür etmektedir. Bireyler arasında iletişime başlayan paylaşım sürecinde öne çıkan fikir paylaşımı ve alışverişi temelde iki ayak üzerinde yapılmıştır. Bunlar bilgi ve gerçeklik yapısıyla değer ve duygu kavramlarıdır. Paylaşım sürecinin ortaya çıkabilmesi için kültürel tasarlanan bilgi ve kodlar nesilden nesile gerçekleşmektedir. Bit topluma ait değerler, inanç ürünleri, toplumsal normlar ve yaşama dair tüm desenler bu şekilde sürdürülebilir hale gelmektedir (Geçer, 2023, s. 30). Bu bağlamda bakıldığında Mahmut’un yabancı bir ortamda tesis etmeye çalıştığı durum, değer ve yargılar sistemi aşına bireylerle tanışma arzusudur. Mahmut bu sayede birçok zorluğu yaşamadan ya da engel teşkil edici unsurlarla karşılaşmadan deneyim paylaşımıyla entegrasyon sürecini kolaylaştırmak istemektedir ancak bir gün “kaçak işçi” polis tarafından yakalanır ve Güldane’nin olduğu eve getirilir.

5.3. Duygusal Zeka ve Göçmen Kimliğindeki Kadın-Erkek İlişkileri

Filmde göçmen olarak Almanya’ya yerleşen Güldane ve Mahmut arasında farklı bir iletişim kurulurken, diğer bireylerle olan ilişkileri de farklı şekillerde tasarlanmıştır. Güldane uzun süre Almanya’da olmasına rağmen Türk olmayan bir erkekle dialoğa geçmemektedir. Sosyalleşme süreci ev arkadaşı olan yabancı kadınlarla gerçekleşmektedir. Güldane’nin bu bağlamda çekimser davrandığı görülmektedir. Bir kadın olarak Güldane, sosyalleşme ve entegrasyon sürecinde Türk kültürel kodları gereğinde muhafazakâr bir tavır takınmaktadır. Bu durum duygusal zeka ve kültür ilişkisini de gözler önüne sermektedir. Yüksek bağlamlı kültür özelliği gösteren Türk toplum yapısı, kadının kendini koruması ve sakınması gerektiğini telkin etmekte ve bu açıdan gelebilecek tehditlerden korunma yollarını da işaret etmektedir. Filmde bu hususa örnek teşkil edecek bir sahnenin yer alması da filmdeki “göçmen” karakterleri duygusal zeka parametreleriyle değerlendirmenin olanaklarını ortaya çıkarmaktadır. Fabrikada çalışan bir başka Türk erkek işçi tarafından sürekli olarak tacize uğrayan Güldane, yalnız ve “evde kalmış bir kız” olarak taciz edilmeyi hak etmiş olarak yansıtılmaktadır.

Resim 6. Güldane Bir Göçmen Tarafından Tacize Uğramaktadır

Duygusal zekanın “kendini kontrol edebilme” ye dair bireye verdiği telkinlerin, Güldane’yi taciz eden bireyde bulunmadığı görülmektedir. Güldane’nin rahatsızlığı açık olduğu halde tacize devam eden erkek bu açıdan “empati yoksunu” olarak duygusal zekaya dair yetersizliğe sahiptir. Mahmut ve Güldane’nin

beraber yaşamaya başlamasıyla gelişen karı-koca ilişkileri bu bağlamda duygu aktarımı ve yakınlaşmayı barındırmaktadır. Bu süreçte fiziksel ve duygusal yakınlık yaşayan çift, empati ve iletişim hususunda sağlıklı şekilde ilerlemektedirler. İlerleyen sahnelerde Mahmut'un Güldane'yi aldatması ve ilişkilerinin bozulması Mahmut'un empati yoksunluğuna ve sorunlu entegrasyon sürecine işaret etmektedir. Filmde kadın-erkek ilişkileri bağlamında ön plan çıkan hususlardan biri de göçmenlik kimliği karşısında değişim gösteren ataerkil sistem uygulamalarıdır. Türkiye'de yaşayan bir çift olarak ev işlerini ve kadına yüklenen diğer görevleri yerine getirmekle yükümlü olan Güldane bu bağlamda kendi sınırlarını ve görev alanlarını belirleyebilmektedir:

Almanya Acı Vatan'da temsil edilen toplumsal cinsiyet ilişkilerinin analizi açısından bir başka önemli nokta, göçmenliğin ev içi mekânda nasıl yaşandığı, ve bu mekândaki ilişkilere nasıl etki ettiği konusudur. Güldane, Mahmut ile yaşamaya başlamadan önce, iki göçmen kadın işçi ile bir ev paylaşmaktadır. Filmin bu evresinde ev içi mekân, kadınlar arasında paylaşım ve dayanışmanın yaşandığı bir mekân olarak temsil edilir. Herkes eşit şartlarda yaşamakta ve çalışmaktadır, evin düzen ve temizliğinden de birlikte sorumludurlar. Güldane, Mahmut birlikte yaşamaya başladıktan sonra da eşitlikçi düzeni sürdürmeye çalışır. Örneğin sabah işe giderken Mahmut'a bulaşıkları yıkamasını söylemesi, filmde göçmen işçi yaşamının gerekliliklerinin geleneksel toplumsal cinsiyet ilişkilerine dönüştürücü etkisi bağlamında simgesel öneme sahiptir. Bu dönüşüm, Mahmut'un alışkın olduğu erkeklik ve toplumsal cinsiyet kalıpları açısından zorlayıcıdır (Sayan, 2019, s. 1215).

Filmde göçmen kimliğindeki kadın ve erkek ilişkilerinin düzeyini ve sağlığını belirleyen temel etkenin ihtiyaçlar olduğu görülmektedir. Temel ihtiyaçların alışılmış davranışlar üzerindeki değişiklik etkisi duygusal zekanın bireye verdiği telkin olan ortama ve koşullara göre davranabilme yetisini ortaya çıkarmaktadır. Güldane, Mahmut'un içinde bulunduğu zor durum karşısında empati yaparak aralarında herhangi bir bağ olmayacağına dair sözleşme yaptıkları halde onu evine kabul etmiştir. Mahmut da evdeki iş paylaşımını kabul ederek anlaşmayı kabul etmiştir. Bu durumda duygusal zekânın, bireylerin olaylara dair neden-sonuç ilişkisi kurarak üzerinde değerlendirme yapmalarına imkân sağladığı ortaya çıkmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Almanya, tarih boyunca çeşitli kültürlerden gelen göçmenleri ağırlayan bir ülke olmuştur. Günümüzde, Almanya'da yaşayan kadın ve erkek göçmenler, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik dokusuna önemli bir katkı sağlamaktadır. Almanya'da yaşayan göçmenler, farklı coğrafyalardan gelmiş, farklı kültürel geçmişlere sahip bir topluluğu temsil etmektedir. Türkiye, Suriye, İtalya, Yunanistan, Polonya gibi ülkelerden gelen göçmenler, Almanya'nın zengin kültürel mozaikte kendilerine yer bulmuşlardır. Bu çeşitlilik, Alman toplumunu zenginleştirirken, aynı zamanda farklı kültürler arasında anlayış ve uyum süreçlerini de beraberinde getirmiştir. Almanya'daki kadın ve erkek göçmenler, ekonomik alanda önemli bir rol oynamaktadır. Birçok göçmen, çeşitli sektörlerde çalışarak ülkenin ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Göçmenlerin toplumsal entegrasyonu ve sürdürülebilir refahı adına Alman hükümeti, göçmenlere eğitim ve iş olanakları sağlama konusunda çeşitli politikalar geliştirmiştir.

Bu bağlamda Almanya Acı Vatan filmi, Türkiye'dekinden daha iyi bir yaşam umuduyla göçmen statüsünü tercih eden bireylerin toplumsal entegrasyon süreçlerine dair birçok örneği bünyesinde barındırmaktadır. Bir iletişim süreci olarak entegrasyonu etkileyen temel unsur da göçmen bireylerin duygusal zekâları çerçevesinde sergilediği davranışlardır. Bir Batı ülkesi olarak Almanya, Türk toplumundan oldukça farklı özelliklere ve reflekslere sahip bir toplumdur. Yüksek bağlamlı kültür özellikleri, muhafazakâr toplum yapısı ve ataerkil kodlarıyla ön plana çıkan Türk toplumu ve bu topluma ait bireylerin Almanya'daki toplumsal yapıya entegre olma süreçleri de bu nedenle birçok problemş barındırabilmektedir. Bir Türk kadını olarak Güldane, tek başına gittiği Almanya'da ekonomik ve sosyal

açından bir düzene sahip olmayı başarmıştır. Güldane sayesinde Almanya'ya göç eden Mahmut, yaşamış olduğu problemlerden Güldane sayesinde kurtulsa da yine onu daha zor bir duruma sokarak Türkiye'ye dönmesine sebep olmuştur. Mahmut, yabancı olduğu bir toplumda entegrasyonunu kolaylaştıracak fedakarlık ve öz denetim hususlarına önem vermeyerek hem kendine hem de Güldane'nin yaşamında birçok problemin doğmasına sebep olmuştur.

Toplumsal yapıyla sıkı ilişki içinde olan, "toplumun aynası" olarak kabul edilen sinemanın ele aldığı ve Türk göçmenlerin yaşamlarından kesitler sunan *Almanya Acı Vatan* filmi, kültürlerarası farklılıkların yüksek boyutlarda olduğu durumlarda bireylerin sadece sözlü iletişimle değil, davranışsal yolla da entegrasyon sürecini yönetebileceğini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda açıktır ki duygusal zekanın olmazsa olmazları olan empati, deneyim aktarımı ve öngörü göçmen kimliğiyle dahil olunan bir sosyal yapıya uyum sürecini kolaylaştırmakta ve sürdürülebilir kılmaktadır.

Kaynakça

- Cengiz Sayan, F. (2019). Göçmenliğe Dair Dönüşen Temsiller ve Temsilin Politikası: "Almanya Acı Vatan" ve "Duvara Karşı" Filmlerinin Karşılaştırmalı Analizi. *OPUS Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1202-1224.
- Cooper, R., & Sawaf, A. (1997). *Liderlikte Duygusal Zeka*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çamdalı, G. D. (tarih yok). 1950-1960 döneminde basına göre Türkiye'de göçler (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evlıyaoğlu, G. (1987). *İletişim Psikolojisi Psikolojik İletişim*. Ankara: Gazeteciler.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple Intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.
- Geçer, E. (2023). *Kültürlerarası İletişim*. Ankara: TRT.
- Goleman, D. (1998). *İşbaşında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Griffiths, S. (2011). *Intercultural Communication Competence*. Canadian Center of Science and Education.
- Güngör, E. (1997). *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötügen Yayınları.
- İçduygu, A. (2017). Suriyeli Sığınmacılar: Siyasallaşan Bir Sürecin Analizi. *Toplum ve Bilim*(140), 27-41.
- Kartarı, A. (2001). *Farklılıklarla Yaşamak: Kültürlerarası İletişim*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Makal, A. (1994). *Sinemada Yedinci Adam: Türk Sinemasında İç ve Dış Göç Olayı*. İzmir: Ege Yayıncılık.
- Martin, N., & Nakayama, T. (2010). *Intercultural Communication In Contexts*. New York: McGraw-Hill.
- Monkachi, N. (2003). Göç Sosyolojisini Yeniden Düşünmek. (E. Kabakçı, Çev.) *Toplumbilim Dergisi*(17).
- Ölçekçi, H. (2007). *Kazakistan'da Sovyet İnsanı Oluşturma Süreci*. Ankara: Birlik Yayınları.
- Öztürk, S. (2013). Filmlerle İletişim ve Yabancılaşma. *İstanbul Üniv. İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(75), 143-175.
- Sarı, E. (2004/3). Kültürlerarası iletişim: Temeller, Gelişmeler, Yaklaşımlar. *Folklor/Edebiyat*, 3-4.
- Suppan, Ş. (2008). Kültürlerarası Diyalogun Geliştirilmesinde Tiyatro Yoluyla İletişim. *Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölüm Dergisi*, 97-98.
- Sürmeli, İ. (2017). Türkiye'de İç Göçün Değişim Ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş. *Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu* (s. 275-286). Ankara: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

- Terappin. (2023, 11 10). *terappin.com/blog/duygusal-zeka-nedir*. terappin.com: <https://terappin.com/blog/duygusal-zeka-nedir> adresinden alındı
- Turan, K. (1997). *Almanya'da Türk Olmak*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Türkiye'de i gücün değişim ve dönüşümü: kentten kıra yöneliş. (2017). *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 275.
- Yaren, . (2015). Gcmen Sinemasını Yeniden Düşünmek. *Moment Dergi*, 207-223.
- Yumul, A. (2014). Modernizmden Postmodernizme tekilik. *Karizma Dergisi*(3), 105-126.